

Sygn. akt IV U 27/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: sędzia Alicja Romanowska

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Kondraczuk

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2020 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E.

z dnia 20 listopada 2019 r. znak: (...)

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu A. W. prawo do emerytury od 21 sierpnia 2019 r.

S..akt. IVU 27/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20.11.2019r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. odmówił ubezpieczonemu A. W. prawa do emerytury z uwagi na niespełnienie przez ubezpieczoną przesłanki 20-letniego stażu ubezpieczeniowego. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych A. W. wykazał na dzień wydania decyzji (...) lat i 19 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od przedmiotowej decyzji. W ocenie ubezpieczonego spełnia na wszystkie przesłanki uprawniające go do nabycia uprawnień do świadczenia emerytalnego i wniósł o doliczenie jej okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia w okresach od 12.06.1956r. do 30.06.1969r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że nie uwzględnił skarżącemu okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1956r. do 1960r. i od 1962r. do 1969r., ponieważ ubezpieczony nie przedłożył wymaganych dokumentów, potwierdzających zameldowanie ubezpieczonego od 12 czerwca 1956r. do 30 czerwca 1969r. w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w K., natomiast z zaświadczenia wystawionego przez Urząd Gminy M. wynika, że ubezpieczony od 17.10.1967r. do 14.09.76r. zameldowany był na pobyt stały w P. ul.(...) (...)/(...).

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Ubezpieczony A. W., w dniu 21 sierpnia 2019r. złożył do (...) Oddział w E. wniosek o emeryturę.

Od 1 lipca 2005r. A. W. uprawniony jest do emerytury rolniczej. Do emerytury rolniczej nie zostały uwzględnione okresy ubezpieczenia społecznego, a jedynie okresy ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych od 1977r. do 1989r.

Organ rentowy ustalił, że ubezpieczony legitymuje się okresem 14 lat 4 miesiące i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

(bezsporne, nadto pismo KRUS Oddział w O. k- 44, 46, karta przebiegu zatrudnienia k-85rt ar).

Ubezpieczony A. W. ur. (...) wiek 16 lat ukończył (...) W momencie ukończenia 16 roku życia ubezpieczony nie uczył się i zamieszkiwał w gospodarstwie rolnym rodziców. Rodzice ubezpieczonego – A. i M. W. posiadali w okresie spornym gospodarstwo rolne położone w K. o powierzchni około 7 ha, dodatkowo dzierżawili ok.15 ha. .

W gospodarstwie oprócz ubezpieczonego i jego rodziców zamieszkiwało sześcioro jego rodzeństwa, min. siostry Z. i S. oraz bracia K. i Z.. Ubezpieczony w okresie od 12.06.1956r. do 28.10.1960r.- 4 lata 4 miesiące i 16 dni pracował w polu, przy żniwach, sianokosach i wykopkach, wykonywał codzienny obrządek zwierząt –ok. 4-5 krów, 2 konie, kilka świń - przygotowywał paszę dla zwierząt, rąbał drzewo na opał. Rodzice ubezpieczonego nie pracowali zawodowo. Powyższe prace zajmowały co najmniej 4 godziny dziennie.

W okresie od 29.10.1960r. do 15.10.1962. A. W. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po zakończeniu służby wojskowej pracował w gospodarstwie rodziców I wykonywał prace jw.-16.10.196r. do 31.12.1962r. – 2 miesiące 15 dni

W okresach od 1.01.1963r. do 29.02.1964r. i od 8.04.1964r. do 21.07.1964r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w P.. W okresach przerwy między okresami zatrudnienia od 1.03.1964r. do 7.04.1964r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców- 1 miesiąc 6 dni.

W okresie od 22.07.1964r. ponownie do ok. kwietnia 1966r .pracował w gospodarstwie.

Od 17.10.1967r. do 14.09.76r. zameldowany był na pobyt stały w P. ul.(...) (...) /(...).

/dowód: wyjaśnienia i zeznania ubezpieczonego z rozprawy z 3.03..2020r. e-protokół od. 00:03:05, do 00:36:58 ,zeznania ubezpieczonego 00:38:18 do 00:44:13 rozprawy z 30.06.2020r. zeznania świadka A. M. 00:42:47, Z. S. 00:50:22, S. M. 01:04:45 z rozprawy z 3.03.2020, zeznania K. W. 00:03:41 nagrania z 30.06.2020r.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy opierał się przede wszystkim na zeznaniach odwołującego, świadków oraz zebranych w niniejszej sprawie dokumentach, których wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującego oraz świadków po pierwsze co do faktu, że A. W. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców z całą pewnością do czasu rozpoczęcia służby wojskowej i po powrocie z wojska. Doświadczenie życiowe uczy, że dzieci, które po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuowały nauki i zamieszkiwały w gospodarstwie rolnym aktywnie uczestniczyły w pracach w gospodarstwie, szczególnie w latach 50-tych i 60 -tych kiedy praca nie była zmechanizowana. Zdaniem Sadu w realiach przedmiotowej sprawy należało dać wiarę ubezpieczonemu, że również w przerwie między zatrudnieniem w Przedsiębiorstwie (...) w P. pracował w gospodarstwie. Ubezpieczony zeznał, że nawet w czasie pracy, do której dojeżdżał, zamieszkując u rodziców pomagał w gospodarstwie. Nie sposób nie podzielić stanowiska ubezpieczonego, że co najmniej do zamążpójścia siostry Z. S. pracował w gospodarstwie. Zauważyć należy, że zarówno ubezpieczony jak i świadkowie z uwagi na upływ czasu i aktualnie zaawansowany wiek nie pamiętają dokładnie dat pracy ubezpieczonego i nieco odmiennie przedstawiają jej czasookres. Świadek A. M. zeznał, że ubezpieczony na około 2 lata przed swoim ślubem zamieszkiwał w P., a Z. S. zeznała, że kiedy ona brała ślub 26.04.1966r. to brat już nie mieszkał w domu i nie pomagał w gospodarstwie. Zważywszy, że ubezpieczony zawarł związek małżeński w październiku 1968r., to celowe jest przyjęcie, że od około kwietnia 1966r. lub nieznacznie wcześniej nie zamieszkiwał w domu i nie pracował w gospodarstwie rodziców. Niewiarygodne są natomiast zeznania ubezpieczonego, że po zameldowaniu się u przyszłej żony 17.10.1967r.,nie zamieszkiwał w jej mieszkaniu.

Konsekwentnie Sąd uznał, że do momentu zamieszkiwania w domu rodzinnym ubezpieczony pracował w gospodarstwie, tym bardziej, że siostra S. M. i brat K. W. z całą pewnością mieszkali poza domem rodzinnym i nie pracowali w gospodarstwie rodziców, a młodsze rodzeństwo uczęszczało do szkół.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał odwołanie za zasadne. Spór w niniejszej sprawie dotyczy prawa do emerytury przewidzianej w art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym miejscu wskazać należy, że w myśl z art. 27 ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat (dla mężczyzn) oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (dla mężczyzn).

W myśl art. 28 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

Możliwość zaliczenia pracy w gospodarstwie rolnym przewiduje art. 10 ustawy emerytalnej. Stosownie do treści art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jako okresy składkowe:

- 1)** okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2)** przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3)** przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powyższa regulacja wprost nie stawia innych wymagań, jakie należy spełnić w zakresie warunków pracy w gospodarstwie rolnym. Przede wszystkim przepis ten nie wyznacza rozmiaru świadczonej pracy, podczas gdy art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do uwzględnienia okresów pracy przed dniem 15 listopada 1991 r. wymaga, aby praca wykonywana była w wymiarze, co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Wątpliwości odnośnie interpretacji przepisu art. 10 ust. 1 zostały usunięte licznymi orzeczeniami Sądu Najwyższego, w których jako przesłankę zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16-go roku życia przyjmowano wymiar pracy przekraczający 4 godziny dziennie. W orzecznictwie sądowym wątpliwości budziło także zaliczenie pracy w gospodarstwie rolnym uczniowi, który nie spełnia kryteriów pojęcia "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

- 1)** wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o u.s.r. oraz
- 2)** czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że za stałą pracę w gospodarstwie rolnym nie można uznawać jedynie doraźnej pomocy w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny

rolnika. Wskazany przepis art. 10 ustawy emerytalnej nie został wprowadzony w oderwaniu od przepisów szeroko rozumianego systemu ubezpieczeń społecznych, w tym przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przed dniem 1 stycznia 1983 r. nie istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za domownika. Ubezpieczenie to zostało wprowadzone od dnia 1 stycznia 1983 r. w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i dotyczyło domowników, czyli osób bliskich rolnikowi, pracujących w jego gospodarstwie i dla których praca ta stanowiła główne źródło utrzymania. Ustawodawca chcąc zrównać szanse osób wykonujących realnie pracę rolnika czy domownika, przed okresami wymienionymi w przepisie art. 10 ustawy, z tą samą pracą rolnika, który wykonywał prace rolnicze po 1 lipca 1977 r. i domownika, który wykonywał pracę po 1 stycznia 1983 r., w zakresie możliwości zaliczenia tych okresów do okresów składkowych uprawniających do nabycia prawa do emerytury, wprowadził zapisy art. 10 ustawy. Nie można też rozpatrywać wskazanego przepisu w całkowitym oderwaniu jego treści od całego systemu ubezpieczeń społecznych, w tym również regulacji dotyczącej ubezpieczeń społecznych rolników, przy czym oczywiste jest, że zarówno możliwość traktowania okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego, jak i pracy w gospodarstwie rolnym jako okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego powinna być interpretowana i stosowana w sposób restryktywny.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony w spornym okresie był dzieckiem rolnika i na stałe mieszkał z rodzicami w ich gospodarstwie rolnym. Wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w którym dana osoba zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą w wymiarze nie krótszym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, pozwala na stwierdzenie spełnienia przesłanek z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Można zatem przyjąć, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w gospodarstwie rolnym rodziców przede wszystkim w okresach wskazanych powyżej. Skoro wnioskodawca w niniejszym postępowaniu wykazał, że posiada ogólny staż pracy wynoszący co najmniej 20 lat, gdyż organ rentowy nie kwestionował, że na dzień składania wniosku ,tj. 21 sierpnia 2019r. legitymował się okresem ubezpieczenia w wymiarze 14 lat 4 miesięcy i 5 dni i dodatkowo okresie od 12.06.1956r. do 28.10.1960r, od 16.10.1962r. do 31.12.1962r. / łącznie 4 lata 7 miesięcy i 01 dzień / oraz od 21.07.1964r. do 25.04.1966r. / 1 rok 9 miesięcy 4 dni/ wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze co najmniej 4 godziny dziennie, to wykazał ponad 20 lat stażu ubezpieczeniowego i tym samym nabył prawo do emerytury, gdyż pozostałe przesłanki spełnił niespornie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w wyroku , tj. zmienił zaskarżoną decyzję przyznając odwołującemu prawo do emerytury poczynając od dnia 21 sierpnia 2019 r.